

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

19 Decembrie 2014

19 nr. 47

Biroul Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În conformitate cu prevederile art. 73 din Constituția Republicii Moldova, a art. 47 din Regulamentul Parlamentului și a art. 460 a Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de Lege pentru denunțarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte.

Anexe:

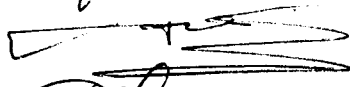

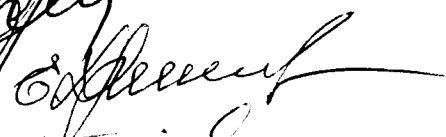
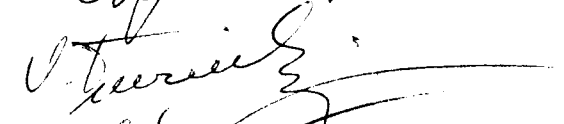
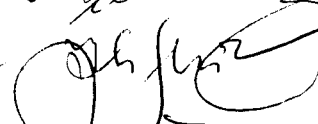
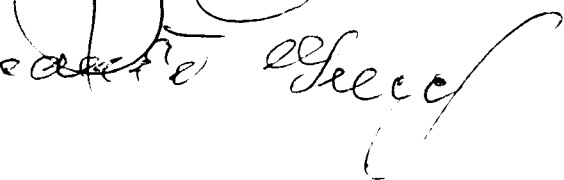
1. Proiectul Legii
2. Nota informativă
3. Acordul de Asociere

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr.	386	
"19"	12	2014
Ora		

Deputați în Parlament

I. Dodon -
 Dolintă -
 V. Bătrîncă -
 G. Cereș -
 D. Lîșci -
 A. LABUNET -
 A. Neștărovschi -
 V. Gheorghișcu -
 R. Mucese -
 Sereceliță -
 M. Radușan -
 S. Cibaru -
 Bolea Vasile -
 B. Tîrdeș -
 SAVVA -
 Neștuța Andrei -
 A. Neștuța -

Odnostal'ko V.
Novac Grigore
Yufu Yulova

Gagauz Fiodor
Sorocan Victor
Mherova Elena Ivan.
Turcan Vladimir
Thevadi Svitlana
Loreadela ~~el~~

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

pentru denunțarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articolul 1 – Se denunță Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 27 iunie 2014.

Articolul 2 – Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene va notifica Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, despre denunțarea Acordului de Asociere menționat.

Articolul 3 – Guvernul va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor prezentei legi.

Articolul 4. – Se abrogă Legea nr. 112 din 02 iulie 2014 pentru ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTA INFORMATIVĂ

Republica Moldova ca și orice alt stat, democratic, are dreptul la autodeterminare. Acest postulat este direct transcris în **Constituția Republicii Moldova**. În conformitate cu articolul 2 aliniatul (1) din Constituție, cetățenii Republicii Moldova sînt cei care exercită puterea în stat.

Reieșind din titlul art. 2 din Constituție „Suveranitatea și puterea de stat”, stabilim că esența acestui articol constă în a defini și consacra, în primul rînd, poporul ca deținător de autoritate legitimă, căruia îi aparține suveranitatea națională. În al doilea rînd, se are în vedere aparatul statului, care are capacitatea de a emite norme, de a asigura executarea lor și de a supune pe oricine voinței poporului pe care îl reprezintă și mandatului în baza căruia acționează. De altfel, aparatul de stat întruchipează în sens direct puterea statului. În toate cazurile, puterea privește determinarea și consolidarea unor valori constituite în sistem, valori ce pot fi de natură morală, religioasă, politică, juridică etc.

Într-o societate există mai multe categorii de putere: puterea unor partide, puterea unor organizații social-politice etc. Puterea statală însă este cea mai autoritară și se realizează prin expunerea poporului asupra celor mai importante probleme ale societății, în rest fiind lăsate la discreția organelor reprezentative.

Astfel, alin. (1), a art.2 al Constituției Republicii Moldova prevede următoarele: „Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție“. Suveranitatea națională constă în dreptul poporului de a hotărî necondiționat asupra intereselor sale și de a le promova și realiza în mod nestingherit. Acest principiu constituțional derivă nemijlocit din art. 1 al Constituției, care consacră caracterul suveran al statului.

Suveranitatea națională rezultă din faptul că *poporul Republicii Moldova* este unicul deținător suveran al puterii. În acest text constituțional, prin popor nu se înțelege numai totalitatea locuitorilor din țară sau populația acesteia. Potrivit sensului atribuit prin Constituție, popor înseamnă o colectivitate de indivizi care au calitatea de cetățeni și prin aceasta au aptitudinea de a participa la exprimarea voinței naționale. Chiar și în acest sens, categoria de popor este prea largă, deoarece nu toți cei care au calitatea de cetățeni pot participa efectiv la exprimarea voinței generale naționale, ea fiind condiționată de discernămîntul persoanei, de calitățile ei morale și de specificul manifestării de voință – necesitatea organizării poporului.

Suveranitatea națională, așa cum este prevăzută în Constituție, înseamnă puterea absolută și perpetuă a poporului, puterea politică, adică o putere aparținînd poporului, puterea de stat, al cărei deținător suveran este.

Puterea politică comportă anumite **caractere**, cum ar fi:

– **unitatea**, care se manifestă prin faptul că domeniul suveranității naționale ce aparține unui popor este unic și nu poate fi încălcat de o altă suveranitate. Toate cotele-părți de suveranitate ce aparțin fiecărui individ alcătuiesc, în sumă, un tot întreg, o entitate unică;

– **deplinătatea**, care semnifică faptul că suveranitatea națională nu poate fi limitată arbitrar și nici exercitată abuziv. Suveranitatea nu poate exista parțial și nu poate fi exercitată parțial;

- **inalienabilitatea**, care arată că poporul nu își poate înstrăina definitiv și irevocabil suveranitatea nici unui grup și nici unei persoane;
- **indivizibilitatea**, care relevă că suveranitatea națională nu poate fi divizată în cote-părți ce ar putea fi exercitate separat unele de altele;
- **imprescriptibilitatea**, care se află în strânsă legătură cu inalienabilitatea și semnifică faptul că suveranitatea națională există atâta timp cât există **națiunea**.

Acest caracter demonstrează suplimentar deosebirea dintre **popor** și **națiune**, reiterând că poporul poate să nu fie definit clar la un anumit moment al istoriei, pe când națiunea este perpetuă în timp.

Textul constituțional expus ne orientează la două constatări: **legătura dintre popor (națiune) și puterea de stat (puterea publică) și formulările cu care se operează**, în acest sens fiind semnificative sintagmele **putere, suveranitate națională și aparține poporului**.

Evident, statul nu este altceva decât organizarea statală a puterii poporului, însăși instituționalizarea acestei puteri. Funcția principală a statului (a puterii de stat) este de a exprima, promova și realiza voința poporului sub formă de voință general obligatorie.

Se impune astfel concluzia că puterea politică (suveranitatea națională) aparține poporului, concluzie indubitabilă, deoarece, în caz contrar, ar însemna că există împărțirea poporului și că există mai multe suveranități și deținători ai acesteia în aceeași țară, situație ce poate fi privită doar ca o dezordine social-politică sau ca o absurditate.

Este foarte important să se sublinieze exigențele generale pe care trebuie să le întrunească puterea de stat. Aceste exigențe sunt: legalitatea, legitimitatea, respectarea pluralismului politic și a democrației constituționale.

Într-un stat de drept democratic, administrarea poporului urmează a se realiza **prin popor și pentru popor**, deoarece numai poporul este titularul suveranității naționale. Titularul suveranității însă nu poate să o exercite continutul în mod direct. Cel mai mult timp, puterea statului este exercitată în numele poporului de către anumite organe, cărora le sunt delegate funcțiile respective printr-o autorizare generală, manifestată prin alegerea unor organe reprezentative.

Exercitarea suveranității **în mod direct** de către popor se face prin participarea lui la referendumuri și la alegeri, precum și prin luarea în mod direct a unor decizii.

Referendumul, în sensul prevederilor constituționale, reprezintă o formă supremă de exercitare a suveranității naționale, prin care corpul electoral (alegătorii) este chemat să decidă asupra adoptării unei legi fundamentale (de

modificare a dispozițiilor generale ale Constituției, spre exemplu) sau să-și exprime voința în alte probleme de interes național (art. 75 din Constituție).

Exercitarea suveranității poporului se realizează **prin organele sale reprezentative**. Vedem astfel că în Constituție nu există precizări referitoare la un organ anume. Esențial este ca organul prin care se exercită suveranitatea națională să fie un **organ reprezentativ**. Reprezentative sunt organele în care membrii lor acționează ca mandatar ai poporului, luând decizii în numele celor care le-au acordat mandatul respectiv. Constituția consacră ca organe reprezentative: Parlamentul (art. 60-76); consiliile locale și primarii (art. 112-113). Reprezentativitatea se asigură prin alegeri, de aceea Constituția stabilește că autoritățile sus-menționate sunt alese prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

Exercitarea suveranității în mod direct și prin organe reprezentative poate avea loc numai în formele stabilite de **Constituție**. Stipularea respectivă are menirea de a stabili faptul că suveranitatea națională nu poate fi exercitată arbitrar. Astfel, la exercitarea **în mod direct** a suveranității, poporul poate participa numai în forma stabilită de Constituție, adică prin referendum (art. 75), care se efectuează în modalitatea prevăzută de lege.

Exercitarea suveranității poporului **prin organele sale reprezentative** presupune că organele reprezentative se formează (se aleg) în conformitate cu prevederile Constituției, ale legislației electorale și că activitatea lor se desfășoară în modul și în limitele stabilite de Constituție și de legislația respectivă.

Astfel, alin. (2), art. 2 a Constituției prevede: „*nicio persoană particulară, nicio parte din popor, niciun grup social, niciun partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu*”.

Pentru a înțelege sensul prevederii în cauză, este necesar, mai întâi, să dezvăluim noțiunile utilizate în prima parte a textului. Astfel:

Noțiunea **persoană particulară** exprimă ceva neoficial, care nu are caracter de stat. Deoarece nu se face vreo specificare, putem conchide că, sub aspect juridic, noțiunea de persoană particulară se raportează atât la persoanele fizice, cât și la cele juridice, privite ca titulari de drepturi și obligații.

Noțiunea **parte din popor** derivă din faptul că la exercitarea suveranității naționale, la constituirea și exercitarea puterii de stat poporul participă ca un tot întreg, formînd o unitate indivizibilă în părți, cărora li s-ar permite reprezentarea voinței unice generale ce aparține întregului popor. Puterea este una singură și nu se fragmentează.

Un anumit grup de persoane poate fi de o altă origine, însă cetățenia pe care o au aceștia este cea a Republicii Moldova, de aceea grupul respectiv face parte din poporul țării și nu poate întreprinde acțiuni de exercitare a unei părți din putere, pe care ar considera-o proprie.

Noțiunea **grup social** se raportează la o comunitate de indivizi care sunt uniți prin interese, valori și norme de conduită comune și care se află într-o interacțiune pe baza acestor interese. Interesele, la rîndul lor, sunt determinate de condițiile în

care se desfășoară activitatea grupului respectiv. Grupurile sociale structurează cererile și necesitățile diferitelor părți ale populației și obligă factorii de decizie politică să țină cont de reacțiile sociale în raport cu anumite acțiuni pe care le întreprind. Grupurile sociale mari sunt clasele obștești și păturile sociale, precum și comunitățile etnice. Divizarea respectivă nu este vizibilă sau prevăzută expres în acte. Grupările sociale nu participă nemijlocit la viața politică și la administrarea treburilor statului, ele nu au o organizare bine determinată și reglementată, dar puterea lor de influență în politica statului este uneori foarte mare.

Noțiunea *partid politic* definește o asociație de cetățeni care se constituie pe baza comunității de concepții, idealuri și scopuri, care contribuie la realizarea voinței politice a unei anumite părți din populație și care, prin reprezentanți, participă la elaborarea politicii țării la conducerea statului și la soluționarea problemelor economice și social-culturale. Același sens îl are și noțiunea **organizație social-politică**, ce poate activa ca front, ligă, mișcare politică de masă.

Noțiunea *altă formațiune obștească* privește organizațiile independente ale cetățenilor, constituite pe principii de interese, altele decât cele politice, și anume asociațiile obștești, profesionale, culturale, syndicate, uniuni etc. Formațiunile obștești activează în conformitate cu sarcinile și scopurile incluse în statutele lor, urmărind beneficiul public.

Textul constituțional consacră expres interdicția exercitării puterii de stat în nume propriu. Dat fiind acest fapt, niciunul dintre subiecții menționați (persoane, grupuri sociale, formațiuni obștești etc.), chiar dacă este vorba de o persoană oficială sau de o structură din cadrul puterii de stat, nu poate să-și exercite prerogativele ca emanând de la sine și constituind voința sa exclusivă. Tot ceea ce se întreprinde de către puterea de stat (de reprezentanții acestei puteri) se face în numele statului și al poporului Republicii Moldova.

Partea a doua a alineatului textului constituțional derivă din principiul menționat anterior, conform căruia puterea de stat nu poate fi exercitată în nume propriu. Textul în cauză este o normă prohibitivă, în sensul că uzurparea puterii de stat este interzisă, iar dacă are loc, reprezintă cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Subiectul alegerii vectorului de orientare politică și economică în permanență a constituit opțiunea poporului și practic nici într-un caz, valabil pentru istoria modernă a statelor, o competență a elitelor politice, în special a celor cu minimă reprezentativitate cum este cazul majorității parlamentare din Republica Moldova.

Coaliția, așa numită “Pro Europeană”, constituită din partidele de dreapta – Partidul Liberal-Democrat, Partidul Democrat și Partidul Liberal au încălcat în repetate rânduri prevederile legislației naționale, dar și internaționale cu privire la drepturile cetățenilor, în special în ceea ce ține de a permite poporului de a se expune pe marginea subiectelor de prioritate națională. Partidele, așa numite, pro-europene încalcă flagrant prevederile Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, Cartea Fundamentală a Uniunii Europene, nemijlocit art.11 și multor altor prevederi ale legislației naționale și internaționale.

Autoritățile centrale de la Chișinău, reprezentate de partidele majorității parlamentare, au parafat documente, de o importanță strategică pentru țară, **în mod secret**, cu un ansamblu de angajamente antistatale asumate în fața Uniunii Europene, la Vilnius 28 noiembrie 2013, fără consultarea prealabilă a populației Republicii Moldova, așa cum prevede Constituția țării, multiple legi și prevederi ale legislației naționale. Toate acestea s-au produs pe fundalul unei expresii dubioase asupra legitimității puterii.

Este de menționat că sondajele sociologice indică clar că cetățenii optează pentru vectorul de dezvoltare a țării în Uniunea Vamală, iar partidul parlamentar al socialiștilor a înregistrat inițiative legislative privind desfășurarea referendumurilor locale practic în toate raioanele din republică.

Argumentarea economică și socială de integrare în Uniunea Vamală, pentru Republica Moldova în ansamblu, dar și pentru fiecare regiune, municipiu din țară este concludentă – majoritatea exporturilor tradiționale sînt orientate spre Uniunea Vamală, majoritatea cetățenilor care lucrează temporar sau permanent în afara hotarelor Republicii Moldova se află pe teritoriul Uniunii Vamale, iar resursele energetice de care depinde formarea prețurilor la produsele de primă necesitate sînt obținute din spațiul Uniunii Vamale și nemijlocit Federația Rusă, volumul major al remitențelor grație cărora sînt menținute gospodăriile casnice sînt în baza celor transmise din spațiul Uniunea Vamală.

Fiecare raion, municipiu, oraș, comună sau sat din Republica Moldova este direct dependent de componenta economică generată de Uniunea Vamală. În aceste condiții, ținînd cont de experiența recentă a UTAG, luînd în considerație prevederile legislației naționale, dar și internaționale, accentuînd prioritatea asigurării stabilității economice în contextul proceselor integraționiste declanșate, considerăm ca fiind oportun și rezonabil de a denunța Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte.

V. Bolea

